

Φυλλάδιο για τους μαθητές 7.2

Η προστασία των μειονοτήτων στη δημοκρατία

Είτε πρόκειται για μικρά σωματεία, είτε στο επίπεδο του κράτους, το ζήτημα της ισορρόπησης των δικαιωμάτων της πλειονότητας και των μειονοτήτων είναι βασικό ζήτημα σε όλα τα επίπεδα της κοινότητας. Αφ' ενός, σε μια δημοκρατία, πρέπει να γίνεται σεβαστή η βούληση της πλειονότητας. Αφ' ετέρου, πρέπει να γίνονται σεβαστά τα συμφέροντα των μειονοτήτων. Αν υπάρχει μια ομάδα που βρίσκεται διαρκώς στους χαμένους και αισθάνεται ότι μονίμως γίνονται διακρίσεις εις βάρος της, είναι πιθανόν να ξεσπάσει σοβαρή σύγκρουση μέσα στην κοινότητα.

Στα δημοκρατικά συντάγματα, συνήθως εφαρμόζονται δύο λύσεις – και οι δύο περιορίζουν τις δυνατότητες αποφάσεων της πλειονότητας. Η μία είναι ο περιορισμός της δύναμης που έχει η πλειονότητα, δίνοντας δικαιώματα αυτονομίας σε μικρότερους φορείς (ομοσπονδιακό σύστημα και σύστημα καντονιών). Η άλλη λύση είναι να παρέχονται ατομικά δικαιώματα. Σ' αυτή την περίπτωση, τα δικαιώματα προστατεύονται από την πρόσωπα και τις μειονοτικές ομάδες, και παράλληλα η πλειονότητα είναι υποχρεωμένη να σέβεται αυτά τα δικαιώματα.

1. Το ομοσπονδιακό μοντέλο

Οι μειονοτικές ομάδες σχηματίζουν περιφερειακούς φορείς μέσα στο κράτος – ομοσπονδιακά κράτη ή καντόνια. Παραδείγματα ομοσπονδιακού μοντέλου είναι οι ΗΠΑ, η Γερμανία, το Βέλγιο, ενώ η Ελβετία είναι παράδειγμα μοντέλου καντονιών. Μέσα σ' αυτούς τους μικρότερους φορείς αποφασίζει η πλειοψηφία. Αυτό σημαίνει ότι οι φορείς έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν τον προϋπολογισμό τους ή να μετέχουν στην εθνική νομοθεσία. Τα δημοκρατικά συντάγματα διαφέρουν ως προς το ποσοστό αυτονομίας που παρέχουν στους μικρότερους φορείς.

Αυτή η ιδέα μπορεί να επεκταθεί και να αλλάξει τον ορισμό της πλειονότητας. Αν συγκεκριμένες αποφάσεις απαιτούν απαρτία του 50-75% ή ακόμα και ομοψηφία, οι μειονοτικές ομάδες είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις, ακόμη και να ασκήσουν το δικαίωμα του βέτο.

2. Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως δικαιώματα των μειονοτήτων

Τα ανθρώπινα δικαιώματα λειτουργούν ως δικαιώματα των μειονοτήτων, περιορίζοντας τη δυνατότητα της πλειονότητας να αποφασίζει χωρίς να τις λαμβάνει υπόψη. Τα παρακάτω άρθρα της **Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου της 4^{ης} Νοεμβρίου 1950**, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Άρθρο 5, Το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια

Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν.

Άρθρο 14, Απαγόρευση των διακρίσεων

Η χρήσις των αναγνωριζομένων εν τη παρούσῃ Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσης, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.

Τα άρθρα 5 και 14 αφορούν δύο αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων – την ελευθερία και την ισότητα.

Πολίτες των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, μπορούν να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων των Ανθρώπων, αν παραβιαστεί κάποιο από τα ανθρώπινα δικαιώματά τους.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα γίνονται ατομικά δικαιώματα εφόσον αποτελέσουν μέρος του συντάγματος. Σ' αυτή την περίπτωση, η προστασία τους γίνεται ισχυρότερη, καθώς γίνονται μέρος του νομικού

συστήματος, εφαρμόζονται, όμως, μόνο για τους πολίτες της χώρας. Σε μερικές χώρες, έχει συγκροτηθεί συνταγματικό δικαστήριο για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Οι αναθεωρήσεις ενός συντάγματος συνήθως απαιτούν περισσότερο από απλή πλειοψηφία, έτσι ώστε οι μειονοτικές ομάδες να έχουν τη δυνατότητα να εμποδίζουν αλλαγές που θα είχαν αρνητικά αποτελέσματα γι' αυτές.